

2. Кубрякова Е.С. Что такое словообразование / Е.С. Кубрякова. – М. : Наука, 1965. – 78 с.

3. Степанова М.Д. Методы синхронного анализа лексики / на материале современного немецкого языка / М.Д.Степанова. – М. : Высшая школа, 1968. – 200 с.

4. Fleischer W. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache/ Fleischer W. – Leipzig: Bibliographischesinstitut, 1974. – S. 237-296.

УДК 811.111

**Структурно-семантичні характеристики англійських
комп'ютерних термінів**

Моргун Аліна Миколаївна,

студентка групи 401-ГФ,

Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

email: adelina.pm1504@gmail.com

Науковий керівник: Балацька Олена Леонідівна,

к. філол. наук, доцент, доцент кафедри

іноземної філології та перекладу

Серед актуальних проблем сучасного мовознавства важливе місце посідає вивчення різноманітних аспектів термінологічних одиниць [1; 3-6], зокрема комп'ютерних [2; 7]. Утім незважаючи на

наявність праць, присвячених аналізу зазначеного питання, подальшого розгляду потребують структурно-семантичні характеристики англійських комп'ютерних термінів, оскільки стрімкий розвиток комп'ютерних технологій та розширення всесвітньої мережі Інтернет стали причиною активізації номінативних процесів, у результаті яких утворилася і продовжує утворюватися велика кількість лексичних одиниць термінологічного характеру, що створює певні труднощі при перекладі відповідної науково-технічної літератури, і відповідно робить актуальним вивчення структурно-семантичних характеристик комп'ютерних термінів задля їх вірного тлумачення та здійснення адекватного перекладу.

Мета даної роботи полягає у вивченні структурно-семантичних характеристик англійських комп'ютерних термінів, які необхідно знати для забезпечення адекватного перекладу англомовних монографій з інформаційних технологій українською мовою.

Для вирішення зазначеної проблеми було проведено власне дослідження, для чого під час здійснення перекладацького аналізу фрагменту монографії, яка послужила матеріалом дослідження, було виокремлено 150 англійських комп'ютерних термінів.

Комп'ютерна термінологія є частиною спеціальної (комп'ютерної) мови – особливої мови, сформованої в предметній області, технологічно пов'язаної з виробництвом персональних

комп'ютерів і програмного забезпечення для них [8, с.234]. Центральна концепція, навколо якої формується ця мова, – термін «комп'ютер». Відповідно одиницями комп'ютерної терміносистеми є терміни – слова або словосполучення, які мають спеціальне, строго визначене значення у комп'ютерній сфері.

У результаті аналізу фактичного матеріалу було виділено такі структурні типи англійських комп'ютерних термінів:

1) прості: *chip* – інтегральна схема або чіп, *bezel* – панель системного блоку чи монітора, *program* – комп'ютерна програма;

2) похідні: *capability* – функціональність; *connector* – з'єднувальний блок; *portability* – портативність;

3) складні: *desktop* – настільний комп'ютер, *bottleneck* – критичний елемент, що обмежує продуктивність системи;

4) терміни-словосполучення: *burst speed* – найбільша швидкість, з якою пристрій може працювати; *video decoder* – електронна схема, яка часто міститься в одній інтегральній мікросхемі і перетворює аналоговий відео сигнал базового діапазону на цифрові компоненти);

5) терміни-скорочення: *CAD* (*Computer-Aided Design*) – САПР (система автоматизованого проектування), *LCD* (*Liquid Crystal Display*) – РК-дисплей (рідкокристалічний дисплей), *PC* – *personal computer* (персональний комп'ютер).

Як свідчить аналіз фактичного матеріалу, терміни-словосполучення (46 % від усіх термінів вибірки) та похідні

терміни (38 % термінів) мають найбільшу питому вагу у текстах зазначеного типу, меншого поширення набули складні терміни (8 %), натомість прості терміни (4 %) та терміни-скорочення (4 %) зустрічаються досить рідко.

Крім того, результати аналізу показали що більшість англійських комп'ютерних термінів становлять препозитивні атрибутивні словосполучення, що створюються шляхом додавання до терміна, що позначає родове поняття, конкретизуючої ознаки з метою одержати видові поняття, безпосередньо пов'язані з вихідним і фактично являють собою згорнуті визначення. У такий спосіб утворюються своєрідні термінологічні гнізда, що охоплюють численні різновиди позначуваного явища [7, с.233].

Серед термінів-словосполучень найбільш поширеним типом в англійській комп'ютерній термінологічній лексиці є двокомпонентна комбінація слів (43 % від усіх термінів вибірки), за якою слідують трикомпонентні терміни (3 %), але їх кількість значно менша, ніж двокомпонентних термінів.

Компоненти комп'ютерних термінів-словосполучень перебувають в атрибутивному зв'язку, який у зазначеному тексті здійснювався за допомогою: прийменникових сполучень (*field tests of software – експлуатаційне випробування програмного забезпечення*), конструкції типу «іменник + іменник» (*power consumption – енергетичні витрати*), конструкції типу «прикметник + іменник» (*architectural design – проектування на*

рівні архітектури; optical drive – оптичний накопичувач (диск)). Причому у словосполученнях один елемент є головним (ядерним), а інший стоїть у функції означення, додатку, адвербіального модифікатора. Найчастіше у функції ядерного слова виступають іменники.

З огляду на походження та функціонування комп'ютерна терміносистема складається із термінів, які можна поділити на такі групи:

1. Терміни корелятивні загальноживаним словам, наприклад: *notebook – ноутбук, записник, зошит.*

2. Загальнотехнічні терміни, що функціонують не лише у межах комп'ютерної терміносистеми, але й в інших галузях науки і техніки, наприклад: *connector – з'єднувач, конвектор, з'єднувальний блок, контактна колодка* тощо.

3. Спеціальні терміни, характерні лише для комп'ютерної галузі знань, приміром: *software – програмне забезпечення.*

4. Терміни, що мають два і більше значень у комп'ютерній галузі: *motherboard – системна плата, материнська плата, об'єднувальна плата, базова підкладка.*

Як бачимо особливістю комп'ютерних термінів є те, що вони, на відміну від інших технічних термінів, у результаті інтенсивного та глибокого проникнення комп'ютерної техніки у всі сфери життя суспільства, швидко втрачають вузькоспеціальний характер функціонування та стають загальноживаною лексикою.

Комп'ютерна термінологія формується шляхом переходу з загальноповживаної лексики в термінологічну, і навпаки.

Важливо також підкреслити і таку проблему, як перехід слів із сленгу в розряд професійних або загальноповживаних. Як стверджують фахівці, найчастіше професійними термінами стають терміни, що майже перейшли в загальний вжиток.

Отже, англійські комп'ютерні терміни мають різну структуру, найпоширенішими з них можна назвати термінів-словосполучення та похідні терміни, при чому серед термінів-словосполучень найбільшу питому вагу мають двокомпонентні словосполучення. Кількість англійських трикомпонентних термінів-словосполучень набагато менша. Англійські складні та прості комп'ютерні терміни у текстах монографій помітно менш поширені.

Серед комп'ютерних термінів також поширені такі їх семантичні типи: терміни корелятивні загальноповживаним словам; загальнотехнічні терміни, що функціонують не лише у межах комп'ютерної терміносистеми, але й в інших галузях науки і техніки; спеціальні терміни, характерні лише для комп'ютерної галузі знань, та терміни, що мають два і більше значень у комп'ютерній галузі.

Бібліографія:

1. Головин Б. Н. Термин и слово / Б. Н. Головин. – Горький : Изд-во Горьковского ун-та, 1982. – 132 с.
2. Єлісеєва С.В. Переклад і локалізація у сфері інформаційних технологій / С.В. Єлісеєва // Наукові праці. Філологія. Мовознавство. – 2015. – вип. 243 – С. 32-36.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В'ячеслав Іванович Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
4. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : навчальний посібник / А. Я. Коваленко. – К.: ІНКІОС, 2001. – 290 с.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник / І.В. Корунець. – Вінниця. «Нова Книга», 2003. – 448 с.
6. Лотте Д.С. Образование системы научно-технических терминов / Д.С.Лотте. – Основы построения научно-технической терминологии. – М., 1961. – 200 с.
7. Мікрюков О.О. Структурно-семантичні особливості комп'ютерних термінів словосполучень / О.О. Мікрюков // Збірник наукових праць. – 2014. – №1 – С. 231–236.

8. Sydor A.R. Lixical features of information technology field in contemporary English / A.R. Sydor // Philology science. – 2016. – №1 – С. 232–236.

УДК 81'25+ 811.111

**Особливості англо-українського перекладу комп'ютерних термінів
(на матеріалі монографій)**

Моргун Аліна Миколаївна,

студентка групи 401-ГФ,

Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

email: adelina.pm1504@gmail.com

Науковий керівник: Балацька Олена Леонідівна,

к. філол. наук, доцент, доцент кафедри

іноземної філології та перекладу

Сьогодні, на початку нового тисячоліття, розвиток технологій набув нових обертів. У результаті чого сучасне життя людини не можна уявити без різних пристроїв, які полегшують їй спілкування, виконання певної роботи або використовуються для задоволення власних потреб. Швидкий технологічний прогрес був причиною появи багатьох термінів, зокрема англійських, які поширились та закріпились у мовах різних країн. Тому не викликає